

Antoni Mª Badia i Margarit (1920-2014)

Júlia Butinyà¹; Juan M. Ribera Llopis²

Recibido: 27 de abril de 2015 / Aceptado: 15 mayo de 2015

Cómo citar: Butinyà, J.; Ribera Llopis, J. M (2016) Antoni Mª Badia i Margarit (1920-2014), en *Revista de Filología Románica* 33.2, 331-333.

Hi ha escrits, com ara aquest, que són un deute d'agraïment. Car el Doctor Badia, als que hem treballat en llengua catalana fora de l'àrea geogràfica que li és pròpia, ens ha ajudat sempre. I com que els escrits *in memoriam* conviden a l'expressió personal, ens hi procurarem ajustar a algunes vegades que la seva presència i ajuda ha estat no sols oportuna ans definitiva.

De primer caldria recordar les Jornades de Llengua i Literatura Catalana, Gallega i Basca que vam celebrar les Universitats de Madrid des de finals del decenni de 1980 fins a tocar el nou segle. I de manera més destacada ho farem amb les de 1994-1995, en què hi va participar, segons es pot seguir amb la seva aportació a les IV Jornades: *La impronta renacentista en las letras catalanas. Latín y romance en los siglos XV y XVI*, la qual es pot consultar a la revista virtualitzada o bé a la impresa.

Cal subratllar encara que el fet d'haver triat aquesta temàtica, quan tot just des de Madrid estàvem movent la reivindicació de l'humanisme a les nostres lletres, és un fet molt significatiu. I molt a agrair. Més endavant, però abans de la sèrie de monografies que hi hem anat promovent des del canvi de segle i amb participació internacional -d'Universitats americanes molt principalment-, el Dr. Badia tornaria a desenvolupar els conceptes al voltant de la repercussió de l'humanisme en la cultura catalana -llengua i literatura-, en l'edició i estudi de *Les "Regles d'esquivar vocables" i la 'questió de la llengua'* (1999).

Arran d'aquells primer contacte i visita a Madrid que van servir per enfortir la relació personal del professorat de Filologia Catalana a Madrid i per recolzar acadèmicament els estudis de llengua i literatura catalanes des d'aquesta seu, li vam fer una entrevista radiofònica sobre la *Situació actual dels estudis de llengua catalana*, que així mateix es pot consultar per internet <<http://www.uned.es/cemav/catalan>>. S'hi tracten aspectes ben interessants

¹ Departamento de Filología Clásica, Facultad de Filología (UNED)

E-mail: juliabutinya@gmail.com

² Departamento de Filología Románica, Filología Eslava y Lingüística General. Fac. de Filología (UCM)

E-mail: jumriber@filol.ucm.es

derivats de l'oportunitat tan esplèndida que ell va tenir pel moment en què s'ensenyorejà dels estudis de llengua, i també s'hi parlen dels problemes que tenen les llengües que no es corresponen amb un Estat. I als de Madrid –diguem-ne, en una expressió que pot incloure els alumnes- ens donà molts ànims per tal de seguir amb la tasca de comunicació cultural, que presentava una línia ascendent o almenys optimista d'acord amb les tendències sociològiques i tecnològiques de la vida moderna. A l'entrevista, el Dr. Badia queda com símbol de la vida universitària i de l'esforç investigador; a més, s'hi contenen anècdotes com ara que, quan anàvem a agafar l'ascensor, una bona corrua de professors de Filologia li anava saludant, reconeixent quant els havia ajudat als seus estudis mitjançant els seus llibres. També s'hi exposa la necessitat de traduccions entre totes dues literatures. Entre altres coses importants, vam parlar, d'acord tots dos –qui signa això com professora de l'assignatura de Filologia Catalana i ell com a convidat-, de la transcendència de contagiar el virus de la passió per la investigació. Sentir l'emissió és tota una lliçó particular, de luxe, a més de permetre un bon apropament personal per a la seva coneixença.

Els altres dos punts a remarcar són homenatges; l'un d'ells, més particular, és el que se li va fer, amb col·laboració de l'Ajuntament de Terrassa i que va coordinar principalment la professora tutora Mª Lluïsa Ordóñez, i que consistí en una videoconferència de reconeixement, en què hi feia de padrí el Dr. Joan Veny. Malauradament no vam disposar de còpia per tal de reproduir-la, tot i que s'hi va emetre per tota la xarxa UNED des del centre Associat de Terrassa, amb assistència de rellevants personalitats, àdhuc de càrrecs polítics i representatius de la societat. Va ser un acte emotiu i acadèmic, del qual va quedar tanmateix solament ressò a la premsa local.

L'altre homenatge va ser d'ampli abast, i l'acte sencer es pot veure a l'adreça virtual indicada més amunt, o bé es pot consultar el llibre editat amb aquesta ocasió. Va ser la seva investidura com a Doctor Honoris Causa per la UNED, el 23 de maig del 2010, en una celebració conjunta amb les altres llengües d'Espanya.

I ací cal estendre's una mica més perquè la seva conferència va ser magistral de debò, ja des de l'elecció temàtica: *El VII Congrés Internacional de Lingüística Romànica (Barcelona 1953). Per la romanística i per la llengua catalana*, i que començava pels *Precedents inèdits d'un Congrés quasi normal*. Senzillament, en un moment en què no sols les Universitats sinó les Humanitats en general estan fent aigües, sense greuges ni culpabilitats, el que fa el Dr. Badia és donar relació detallada del que va ser un autèntic congrés. N'hi explica els passos, els entrebancs, anècdotes, la tria i divisió dels temes, com es definí l'estructura del congrés, havent-ne cercat un model, etc. Cal potser afegir que s'hi comptava amb participants que eren primeres figures de la Romanística, com ara Ramón Menéndez Pidal o Walther von Wartburg, o que el tema fonamental resultà ésser la "Gramàtica històrica". Entre les recapitulacions, hi explica la ratificació del funcionament normal de la "Société de Linguistique Romane", ja que cal recordar que la història de les guerres europees implicà talls greus per als estudis i la seva continuació. De tota allò, doncs, va resultar un congrés de gran altura, com ho eren les persones que ho promogueren.

Cal comptar entre els aspectes de mèrit que no sols era molt gran quan va venir a rebre aquesta distinció honorífica (90 anys), sinó que ja es trobava bastant malalt. La seva fortalesa, des de sempre i com és ben sabut, va ser moral.

Per acabar, no sé si és prioritari dir que el trobem a faltar, que és cert, o que el recordem repassant el seu llegat i la seva personalitat, i sobretot les seves paraules, que bé aprofitem. Totes dues coses són certes.

I tot i que la seva humilitat i senzillesa –potser podríem dir millor, naturalitat– també era extrema, volem acabar amb aquesta arplega resumida de dades biogràfic-professionals del gran filòleg, des de la dimensió i angle que l'hem enfocat, les quals són les que, des de la plataforma de Madrid, que és la d'aquesta Universitat i Revista, hem viscut més a prop.

1920: Neix a Barcelona el 30 de maig

1945: Doctor en Filosofia i Lletres per la Universitat de Madrid

1948: Catedràtic de la Universitat de Barcelona

1951: Publicació de la *Gramàtica Històrica catalana*

1953: Vicepresident del comitè organitzador del VII Congrés Internacional de Lingüística Romànica, celebrat a Barcelona. Encomienda d'Alfonso X el Sabio.

1955: Membre de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona

1968: President de la Société de Linguistique Romane

1972: Doctor Honoris Causa per la Universidad de Salzburg

1973: President de l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes

1978: Rector de la Universitat de Barcelona

1986: Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya

1989: President de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans

1995: Participa en las VIII Jornadas de Lenguas y Literaturas Catalana, Gallega y Vasca (UNED-UCM)

1996: Premi de la Fundació Catalana per a la Recerca i la Innovació (FCRI)

1999: Homenatge a càrrec de la ciutat de Terrassa i el Centre Associat de la UNED; emès per videoconferència.

2003: Premi d'Honor de les Lletres Catalanes

2010: Investidura del Doctorat Honoris Causa per la UNED